

BÀI 29

Kết quả cần đạt

- *Hiểu rõ tài năng của Mô-li-e trong việc xây dựng một lớp kịch sinh động và khắc hoạ một tính cách nực cười.*
- *Phân tích được tác dụng của một số cách sắp xếp trật tự từ ; viết được một đoạn văn với trật tự từ hợp lí.*
- *Thông qua việc luyện tập, nắm chắc hơn cách đưa các yếu tố tự sự và miêu tả vào bài văn nghị luận.*

VĂN BẢN

ÔNG GIUỐC-ĐANH MẶC LỄ PHỤC

(Trích *Trưởng giả học làm sang*)

Phó may⁽¹⁾, *Thợ phụ* mang bộ lễ phục⁽²⁾ của ông Giuốc-đanh.
Ông Giuốc-đanh, Gia nhân⁽³⁾

ÔNG GIUỐC-ĐANH – A ! Bác đã tới đấy à ? Tôi sắp phát khùng lên vì bác đây.

PHÓ MAY – Tôi không làm sao đến sớm hơn được, ấy là tôi đã cho hai chục chú thợ phụ xúm lại bộ lễ phục của ngài đấy.

ÔNG GIUỐC-ĐANH – Đôi bít tất lụa bác gửi đến cho tôi chật quá, tôi khổ sở vô cùng mới xỏ chân vào được và đã đứt mất hai mắt rồi.

PHÓ MAY – Rồi nó dãn ra thì lại rộng quá ấy chứ.

ÔNG GIUỐC-ĐANH – Phải, nếu tôi cứ làm đứt mãi các mắt thì sẽ rộng thật. Lại đôi giày bác bảo đóng cho tôi làm tôi đau chân ghê gớm.

PHÓ MAY – Thưa ngài, đâu có.

ÔNG GIUỐC-ĐANH – Đâu có là thế nào !

PHÓ MAY – Không, đôi giày không làm ngài đau đâu mà.

ÔNG GIUỐC-ĐANH – Tôi, tôi bảo là nó làm tôi đau.

PHÓ MAY – Ngài cứ tưởng tượng ra thế.

ÔNG GIUỐC-ĐANH – Tôi tưởng tượng ra thế vì tôi thấy thế. Bác này lí luận hay nhỉ !

PHÓ MAY – Thưa, đây là bộ lễ phục đẹp nhất triều đình và may vừa mắt nhất. Sáng chế ra được một bộ lễ phục trang nghiêm mà không phải màu đen⁽⁴⁾ thật là tuyệt tác. Tôi thách các thợ giỏi nhất mà làm nổi đấy.

ÔNG GIUỐC-ĐANH – Thế này là thế nào ? Bác may hoa ngược mắt rồi !⁽⁵⁾

PHÓ MAY – Nào ngài có bảo là ngài muốn may xuôi hoa đâu !

ÔNG GIUỐC-ĐANH – Lại cần phải bảo may hoa xuôi ư ?

PHÓ MAY – Vâng, phải bảo chứ. Vì những người quý phái⁽⁶⁾ đều mặc như thế này cả.

ÔNG GIUỐC-ĐANH – Những người quý phái mặc áo ngược hoa ư ?

PHÓ MAY – Thưa ngài, vâng.

ÔNG GIUỐC-ĐANH – Ô ! Thế thì bộ áo này may được đấy.

PHÓ MAY – Nếu ngài muốn thì tôi sẽ xin may hoa xuôi lại thôi mà.

ÔNG GIUỐC-ĐANH – Không, không.

PHÓ MAY – Xin ngài cứ việc bảo.

ÔNG GIUỐC-ĐANH – Tôi đã bảo không mà. Bác may thế này được rồi. Bác cho rằng tôi mặc áo này có vừa vặn không ?

PHÓ MAY – Còn phải nói ! Tôi đỡ hoạ sĩ nào lấy bút mà vẽ hầu ngài bộ áo vừa khít hơn được. Ở nhà tôi có một chú thợ phụ may quần cộc⁽⁷⁾ thì tài nhất thiên hạ ; và một chú khác là anh hùng của thời đại về may áo chèn⁽⁸⁾ đấy.

ÔNG GIUỐC-ĐANH – Bộ tóc giả và lông đính mũ⁽⁹⁾ có được chững chạc không ?

PHÓ MAY – Chững chạc tuốt !

ÔNG GIUỐC-ĐANH – *nhìn áo của bác phó may* – Ô kìa, bác phó ! Vải này là thứ hàng tôi đưa bác may bộ lễ phục trước của tôi đây mà. Tôi nhận ra đúng nó rồi.

PHÓ MAY – Chẳng là thứ hàng đẹp quá nên tôi đã gạn lại một áo để mặc.

ÔNG GIUỐC-ĐANH – Đành là đẹp, nhưng đáng lẽ đừng gạn vào áo của tôi mới phải.

PHÓ MAY – Mời ngài mặc thử bộ lễ phục chứ ạ ?

ÔNG GIUỐC-ĐANH – Ừ, đưa đây tôi.

PHÓ MAY – Khoan đã, không thể mặc như thế được. Thứ áo này phải mặc đúng thể thức⁽¹⁰⁾, tôi có đem người đến để mặc hầu ngài theo nhịp điệu. Ở này ! Vào đây, các chú. Các chú hãy mặc bộ lễ phục này hầu ngài theo cách thức mặc cho các nhà quý phái.

Bốn chú thợ phụ ra, hai chú cởi tuột quần cộc của ông Giuốc-đanh mặc lúc tập kiếm vừa rồi, hai chú thì lột áo ngắn rồi họ mặc bộ lễ phục mới vào cho ông. Ông Giuốc-đanh mặc lễ phục xong, đi đi lại lại giữa đám thợ, phô áo mới cho họ xem có được không. Cởi áo, mặc áo, chân bước, miệng nói, tất cả đều theo nhịp của dàn nhạc.

THỢ PHỤ – Bẩm ông lớn, xin ông lớn ban cho anh em ít tiền uống rượu.

ÔNG GIUỐC-ĐANH – Anh gọi ta là gì ?

THỢ PHỤ – Bẩm, ông lớn ạ.

ÔNG GIUỐC-ĐANH – Ông lớn ư ? Ấy đấy, ăn mặc theo lối quý phái thì thế đấy ! Còn cứ bo bo giữ kiểu áo quần trưởng giả⁽¹¹⁾ thì đời nào được gọi là "ông lớn". Đây, ta thưởng về tiếng "ông lớn" đây này !

THỢ PHỤ – Bẩm cụ lớn, anh em chúng tôi đội ơn cụ lớn lắm lắm.

ÔNG GIUỐC-ĐANH – "Cụ lớn", ô, ô, cụ lớn ! Chú mày thông thả tí đã. Cái tiếng "cụ lớn" đáng thưởng lắm. "Cụ lớn" không phải là một tiếng tầm thường đâu nhé. Này, cụ lớn thưởng cho các chú đây.

THỢ PHỤ – Dám bẩm đức ông, anh em chúng tôi sẽ đi uống rượu chúc sức khoẻ đức ông.

ÔNG GIUỐC-ĐANH – Lại "đức ông" nữa ! Hà hà ! Hà hà ! Các chú hãy đợi tí, đừng đi vội. Ta là đức ông kia mà ! (*nói riêng*) Của đáng tội, nếu nó tôn ta lên bậc tướng công, thì nó sẽ được cả túi tiền mất. Đây nữa này, thưởng cho chú về tiếng "đức ông" đấy nhé.

THỢ PHỤ – Dạ, bẩm đức ông, anh em chúng tôi xin bái tạ ơn người.

ÔNG GIUỐC-ĐANH – *nói riêng* – Nó như thế là phải chăng, nếu không ta đến mất tong cả tiền cho nó thôi.

Bốn người thợ phụ vui mừng nhảy múa.

(Mô-li-e^(*), *Trưởng giả học làm sang*,

trong *Tuyển tập kịch Mô-li-e*, NXB Sân khấu, Hà Nội, 1994)

Chú thích

(★) Mô-li-e (1622 – 1673) là nhà soạn kịch nổi tiếng của Pháp, tác giả của những vở hài kịch *Lão hà tiện*, *Trưởng giả học làm sang*, *Người bệnh tưởng*,... Ông đồng thời cũng là một diễn viên và thường đóng các vai chính trong một số vở kịch của chính mình.

Ông Giuốc-đanh mặc lễ phục trích trong vở kịch 5 hồi *Trưởng giả học làm sang* (1670) và là lớp kịch kết thúc hồi II. Văn bản này dựa theo bản dịch của Tuấn Đô ; nhan đề văn bản là do người biên soạn SGK đặt. Nhân vật trung tâm của vở kịch là ông Giuốc-đanh, tuổi ngoài bốn mươi, con một nhà buôn giàu có. Tuy dốt nát, quê kệch, nhưng ông muốn học đòi làm sang. Nhiều kẻ lợi dụng tính cách đó, sẵn đón, nịnh hót ông để moi tiền. Ông không tán thành tình yêu của con

gái là Luy-xin với chàng Clé-ông chỉ vì chàng chẳng phải là quý tộc. Cuối cùng, nhờ mưu mẹo của Cô-vi-en là đầy tớ của mình, Clé-ông cải trang làm hoàng tử Thổ Nhĩ Kỳ đến hỏi Luy-xin làm vợ và được ông Giuốc-đanh ưng thuận.

(1) *Phó may* : thợ may.

(2) *Lễ phục* : bộ quần áo may theo kiểu quy định để mặc trong các dịp đặc biệt (*lễ* : nghi thức cử hành để biểu thị lòng tôn kính hoặc sự trang trọng ; *phục* : quần áo).

(3) *Gia nhân* : người giúp việc trong nhà.

(4) Thời bấy giờ ở Pháp, bộ lễ phục trang trọng phải may bằng hàng màu đen.

(5) Khi may áo, hoa phải hướng lên trên.

(6) *Quý phái* : thuộc dòng dõi cao sang trong xã hội cũ.

(7) *Quần cộc* : trang phục của tầng lớp quý tộc ở Pháp thế kỉ XVII, tuy gọi là “quần cộc” nhưng có hai loại : dài đến đầu gối và dài đến mắt cá chân.

(8) *Áo chên* : trang phục của tầng lớp quý tộc ở Pháp thời đó, may sát người, che kín từ cổ đến thắt lưng.

(9) *Bộ tóc giả và lông đính mũ* : các thứ gắn với trang phục của tầng lớp quý tộc Pháp thế kỉ XVII. Bác phó may được ông Giuốc-đanh tín nhiệm giao cho việc cung cấp cả các bộ phận trang phục đặt làm ở nơi khác như bút tất, tóc giả, lông đính mũ,...

(10) *Thế thức* : thể lệ và cách thức tiến hành.

(11) *Trưởng giả* : người xuất thân bình dân, nhờ làm ăn buôn bán mà giàu có.

ĐỌC – HIỂU VĂN BẢN

1. Căn cứ vào các chỉ dẫn (những chữ được in nghiêng trong văn bản), cho biết lớp kịch gồm mấy cảnh. Xem xét số lượng nhân vật tham gia ở mỗi cảnh và các loại động tác, âm thanh trên sân khấu để chứng minh rằng càng về sau kịch càng sôi động.

2. Ở cảnh đầu, tính cách học đòi làm sang của ông Giuốc-đanh thể hiện như thế nào và bị lợi dụng ra sao ?

3. Tính cách đó của ông thể hiện như thế nào và bị lợi dụng ra sao ở cảnh sau ?

4. Lớp kịch này gây cười cho khán giả ở những khía cạnh nào ?

Ghi nhớ

*Ông Giuốc-đanh mặc lễ phục, một lớp kịch trong vở **Trưởng giả học làm sang** của Mô-li-e, được xây dựng hết sức sinh động, khắc họa tài tình tính cách lối sống của một tay trưởng giả muốn học đòi làm sang, gây nên tiếng cười sảng khoái cho khán giả.*